

Εγκαίνια περιοδικής έκθεσης «**Η Αγία Σοφία των αδελφών Fossati μέσα από την Τρικόγλειο Βιβλιοθήκη του Α.Π.Θ.**» (αίθουσα πολλαπλών χρήσεων «Ευτυχία Κουρκουτίδου- Νικολαΐδου»), **Πέμπτη 15 Ιουνίου, ώρα 20.00**

Ήταν Σεπτέμβρης, αν θυμάμαι καλά, του 2016, όταν κληθήκαμε από τον καθηγητή του Τμήματος Φιλολογίας του Α.Π.Θ. κ. Ιωάννη Τζιφόπουλο, τότε Αναπληρωτή Πρόεδρο της Επιτροπής Εποπτείας Πανεπιστημιακών Βιβλιοθηκών και τα στελέχη της Κεντρικής Βιβλιοθήκης του Α.Π.Θ. σε κοινή σύσκεψη με εκπροσώπους και των υπόλοιπων Μουσείων της Θεσσαλονίκης που συναποτελούμε την Κίνηση των 5Μ (Αρχαιολογικό, Μακεδονικό Μουσείο, Κρατικό Μουσείο και Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών) να συμβάλλουμε με δράσεις σχετικές με την ανάδειξη του περίφημου υλικού της Βιβλιοθήκης και μάλιστα στο πλαίσιο του εορτασμού των 90+ χρόνων λειτουργίας του Α.Π.Θ. και της Βιβλιοθήκης του. Δεν είναι η πρώτη φορά που συνεργαζόμαστε με τον συγκεκριμένο φορέα με στόχο την ανάδειξη της περίφημης «Τρικογλείου Βιβλιοθήκης». Πέντε χρόνια πριν, το 2012, περίπου τέτοια εποχή, φιλοξενήσαμε για πρώτη φορά στους χώρους μας έργα της «Συλλογής Ιωάννη Τρικόγλου» με αφορμή την περιοδική έκθεση «Περιήγηση στην Ανατολική Μεσόγειο μέσα από τα έργα της Συλλογής Ιωάννη Τρικόγλου» στο πλαίσιο της συμπλήρωσης 50 χρόνων από την απόφαση του Έλληνα εμπόρου και λόγιου, δραστήριου μέλους της ελληνικής κοινότητας του Καΐρου, να δωρίσει τη Βιβλιοθήκη του στο Α.Π.Θ. το 1962 αλλά και του εορτασμού των 100 χρόνων από την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης.

Σήμερα, με μεγάλη χαρά, εγκαινιάζουμε την έκθεση «**Η Αγία Σοφία των αδελφών Fossati, μέσα από την Τρικόγλειο Βιβλιοθήκη του Α.Π.Θ.**». Η επιλογή του υλικού έγινε με γνώμονα την παρουσίαση ενός θέματος που συνάδει με τους στόχους του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού και το αντικείμενο έρευνάς του, την πρωτοτυπία του και το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του τόσο για το ειδικό όσο και για το ευρύ κοινό. Στην έκθεση παρουσιάζονται για πρώτη φορά 22 έγχρωμες λιθογραφίες του Gaspare Fossati που απεικονίζουν τον ναό της Αγίας Σοφίας στην Πόλη και τον περιβάλλοντα χώρο του. Πρόκειται για σχέδια του μνημείου με μολύβι, τα οποία στη συνέχεια μετατράπηκαν σε λιθογραφίες και εκδόθηκαν σε λεύκωμα το 1852 στο Λονδίνο. Τα εξαιρετικά αυτά έργα τέχνης φιλοτεχνήθηκαν στο πλαίσιο των εργασιών αποκατάστασης (1847-1849) στο κορυφαίο αυτό μνημείο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς από τους Ιταλοελβετούς αρχιτέκτονες Gaspare και Giuseppe Fossati. Τις λιθογραφίες συνοδεύουν επεξηγηματικά κείμενα, εκτεταμένες κειμενολεξάντες και κατόψεις του ναού, όπου σημειώνονται με αριθμούς τα σημεία ενδιαφέροντος των λιθογραφιών καθώς και σχετικό χρονολόγιο της ιστορίας του ναού στο πέρασμα των αιώνων. Στην εισαγωγική ενότητα που αφορά στην πόλη και το ναό εκτίθενται τρεις χάρτες της Κωνσταντινούπολης (15ου, 16ου και 18ου αι.). Το σύνολο του υλικού προέρχεται, όπως αναφέραμε ήδη, από την «Τρικόγλειο Βιβλιοθήκη». Παράλληλα ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να παρακολουθήσει σε οθόνη επιλεγμένο σύγχρονο φωτογραφικό υλικό της Αγίας Σοφίας από το Ψηφιακό Αρχείο Ελληνικού Πολιτισμού του Θ. Κορρέ (Α.Π.Θ.) και ενημερωτικό βίντεο για την Βιβλιοθήκη. Παράλληλοι στόχοι της έκθεσης είναι αφενός η προβολή του υλικού της «Τρικογλείου Βιβλιοθήκης» και αφετέρου η ανάδειξη του πάντοτε επίκαιρου ζητήματος της προστασίας των μνημείων διαφορετικών λαών, πολιτισμών και θρησκειών, σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις, τις αρχές της UNESCO και άλλων διεθνών οργανισμών. Η έκθεση αυτή επίσης εντάσσεται στους στόχους του Μουσείου μας για περισσότερη εξωστρέφεια, άνοιγμα προς τα Πανεπιστήμια, τα

ερευνητικά κέντρα, τους φορείς της πόλης για την επίτευξη συνεργασιών που προάγουν την επιστημονική έρευνα και τη διάχυση της γνώσης σε ποικίλα θέματα που σχετίζονται με εκφάνσεις του βυζαντινού, μεταβυζαντινού πολιτισμού. Το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού φιλοδοξεί, παρά τις αντιξοότητες να διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλο στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης και όχι μόνο, να καθίσταται πόλος έλξης πανελληνίως και διεθνώς με δράσεις επιστημονικές αλλά και προσιτές στο ευρύ κοινό, παράγοντας πραγματικά πολιτισμό υψηλής ποιότητας, που συνδυάζει την παιδεία, την αισθητική και την ψυχαγωγία με την πρωταρχική έννοια του όρου.

Ευχαριστούμε θερμά όλους τους φορείς της συνδιοργάνωσης, τον καθηγητή κ. Ιωάννη Τζιφόπουλο, τέως Αναπληρωτή Πρόεδρο της Επιτροπής Εποπτείας Πανεπιστημιακών Βιβλιοθηκών, την Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης του Α.Π.Θ. στο πρόσωπο της Δ/ντριας της κας Αικατερίνης Νάστα για την οικονομική στήριξη του εγχειρήματος και πιο συγκεκριμένα για τη χρηματοδότηση των εκτυπώσεων της έκθεσης και της έκδοσης του τριπτύχου και τον κ. Αντώνιο Σαραγιώτη, ιστορικό της τέχνης, επιμελητή του υλικού της «Τρικογλείου Βιβλιοθήκης» για την άψογη συνεργασία, τους συνεργάτες μου στο Μουσείο, τον επιμελητή της έκθεσης και συγγραφέα των κειμένων της, κ. Αναστάσιο Σινάκο, την αρχιτέκτονα κα Αναστασία Καραδημητρίου για το γραφιστικό και μουσειογραφικό σχεδιασμό, το συντηρητή χαρτιού κ. Γεώργιο Μπουδαλή, την κα Ερμιόνη Βάσσιου, συντηρήτρια, το τεχνικό προσωπικό, τους κκ. Γεώργιο Αλεξανδρή, Βασίλειο Γρατσανλή, Γεώργιο Ζίγκα, Βασίλειο Ρέμβο, την Αγιορειτική Εστία και το Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών για την τεχνική υποστήριξη σε κρίσιμους τομείς, τον ομότιμο καθηγητή του Α.Π.Θ., κ. Θεόδωρο Κορρέ και την αρχαιολόγο, υποψήφια διδάκτορα κα Νικολέτα Τρούπκου για τη δημιουργία της προβολής με επιλεγμένο φωτογραφικό υλικό για την Αγία Σοφία από το Ψηφιακό Αρχείο Ελληνικού Πολιτισμού του Α.Π.Θ., την Χορωδία Νέων του Σωματείου «Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος» και τον καθηγητή κ. Χρυσόστομο Σταμούλη, διευθυντή της χορωδίας για την αποδοχή της πρόσκλησής μου να πλαισιώσει μελωδικά τα εγκαίνια της έκθεσης, καθώς και όλους εσάς για την παρουσία σας.

Δρ. Αγαθονίκη Δ. Τσιλιπάκου

Διευθύντρια Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού